

Eduskunta

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: HE 116/2024 vp - käsittely liikenne- ja viestintävaliokunnassa 2.10.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väylämaksulain 6 ja 8 §:n muuttamisesta ja väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 6 ja 8 §:n kumoamisesta

Suomen Satamat ry. kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Suomen Satamat ry pitää vuoden 2025 talousarvioesitykseen sisältyvää esitystä väylämaksun korottamisesta valitettavana ja Suomen logistiseen ja kokonaiskilpailukykyyn haitallisesti vaikuttavana päätöksenä. Päätös nostaa merikuljetusten kustannuksia poikkeuksellisen haasteellisessa tilanteessa, sillä samaan aikaan merikuljetuksiin kohdistuu EU-sääntelyn myötä uusia kustannuspaineita. Vuodesta 2026 lähtien päästökaupan ja meriliikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluvelvoitteen yhteenlaskettu kustannusvaikutus ulkomaankaupalle on yhteensä 500–600 miljoonaa euroa vuodessa.

Merenkulun kustannusrasituksen lisääminen kansallisilla päätöksillä herättää suurta huolta logistiikkakustannusten noususta tilanteessa, jossa Suomi on lähes täysin riippuvainen niimenomaan merikuljetuksista. On merkille pantavaa, että hallituksen esitykseen sisältyvän lausuntopalautteen mukaan ”[e]linkeinoalojen ohella työ- ja elinkeinoministeriö ja Huoltovarmuuskeskus pitivät esitystä kokonaisuutena haitallisena”. Suomen ulkomaan kuljetusten ollessa 96 %:sti riippuvaisia meriliikenteestä, jonka toimintaedellytyksiin väylämaksun korotus suoraan vaikuttaa, olisi ollut toivottavaa, että kilpailukyky- ja huoltovarmuusnäkökohdat olisi-
vat tulleet paremmin huomioiduksi päätöksenteossa.

Väylämaksun korotus vastoin hallitusohjelman linjausta ja alle vuosi edellisen maksulain käsittelyn jälkeen tekee meriliikenteen toimintaympäristöstä vaikeasti ennakoitavan. Äkillinen suunnanmuutos väylämaksun kanssa keväällä 2024 vaikuttaa laajemminkin käsitykseen Suomen investointiympäristön ennakoitavuudesta.

Suomen Satamat ry:n ja elinkeinoelämän usean järjestön yhteinen kanta on, että väylämaksu olisi tullut säilyttää nykyisellä viime syksynä hyväksytyllä tasollaan vuoden 2027 loppuun saakka. Suomen Satamat ry. katsoo, että pitkällä aikavälillä suuntana tulisi olla se, että kansallisesti luovutaan sellaisista veroluonteisista maksuista, kuten väylämaksu, jotka rasittavat merikuljetuksista riippuvaista teollisuutta ja matkustajaliikennettä. Lähtökohtana tulisi olla se, että vesiväylien investoinnit ja palvelut katetaan yleisin verovaroin (kuten yritysten maksamin yhteisöverovaroin). On toivottavaa, että asia tulisi poliittisesti tarkasteltavaksi viimeistään myöhemmin hallituskaudella käynnistyvän liikenteen verotuksen ja rahoituksen kokonaisuu-
distuksen yhteydessä.

Väylämaksulain muutosten yhteydessä tulisi jatkossa kokonaisvaltaisemmin ottaa huomioon valtiontaloudellisten vaikutusten ja tavoitteiden ohella vaikutukset rahti- ja matkustajaliikenteen (sis. Suomeen suuntautuva kansainvälinen risteilijäliikenne) toimijoihin sekä Suomen logistiseen ja kokonaiskilpailukykyyn. Väylämaksun korotus on harmillinen uutinen hitaasti palautumassa olevalle risteilijäliikenteelle. Suomen Satamat ry. kannattaa kansainvälisen risteilyliikenteen väylämaksun alentamista tai kokonaan poistamista Suomen houkuttelevuuden parantamiseksi.

1.10.2024

Lisäksi, Suomen Satamat ry. tuo esille, että väylämaksulain tulkintaa siitä, milloin alus voi käydä satamassa tai ankkuripaikalla ilman väylämaksua tulisi tarkastella uudelleen ja tehdä säädöksestä yksiselitteinen. Alukselta tulisi periä väylämaksu vain, kun se käy ottamassa tai jättämässä lastia tai matkustajia. Huoltotoimenpiteitä varten satamassa tulisi aina voida käydä ilman väylämaksua. Tällä hetkellä väylämaksua peritään aina, kun alus ylittää Suomen aluevesirajan riippumatta siitä, käykö alus satamassa esimerkiksi vain polttoaineen ottamista varten. Jos aluksilla olisi mahdollisuus käydä suomalaisessa satamassa suorittamassa huoltotoimenpiteitä (esim. tankkaus, muonitus, korjaukset, miehistönvaihto) ilman väylämaksua, tuottaisi tämä lisää kysyntää meriliikenteen palveluille Suomessa. Tällä hetkellä nämä huoltoon liittyvät aluskäynnit ohjautuvat mm. Viroon, jossa käynti on edullisempaa. Alusten tarvitsemat huoltokäynnit olisivat erityisesti nyt laskusuhdanteessa satamille ja satamissa toimiville yrityksille tuiki tarpeellista lisäkysyntää, jota ei pidä valtion keräämillä väylämaksuilla estää. Jos huoltokäynnit voidaan suorittaa aluksen reitin kannalta optimaalisessa satamassa, myös päästöt vähenevät.

Hallituksen tarve tehdä julkista taloutta tervehdyttäviä päätöksiä on ymmärrettävä, mutta väylämaksun tason nostaminen fiskaalisin perustein heikentää ulkomaankauppaa käyvien yritysten kilpailukykyä, joka kiertyy rasisiteena takaisin kansantalouteen. Väylämaksun korotus heikentää Suomen logistista kilpailukykyä, mikä on ristiriidassa hallitusohjelmassa esitettyjen tavoitteiden ja linjausten kanssa.

Väylämaksun korotuksen toteutuessa Suomen Satamat odottaa, että korotetun tuoton turvin pystytään varmistamaan talvimerenkulun korkea palvelutaso sekä käynnistämään viiveettä jäänmurtajien korvausinvestointiohjelma hallitusohjelman mukaisesti.

Suomen Satamat ry
Piia Karjalainen
Toimitusjohtaja